

# Franckesche Stiftungen zu Halle

## Xenophontis Memorabilia Socratis Graece

Xenophon

Gothae, MDCCLXXXVIII.

VD18 12986496

Caput X. Cum artificibus de ipsorum arte disserit.

---

### Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

### Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle ([studienzentrum@francke-halle.de](mailto:studienzentrum@francke-halle.de))

[urn:nbn:de:hbz:ha33-1-193062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:ha33-1-193062)

*Cum artificibus de ipsorum arte differit.*

Ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας  
 ἔχόντων, καὶ ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐ-  
 ταῖς, διαλέγοιτό τισι, καὶ τέτοις ὠφέλιμος  
 ἦν. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παρέρასιον  
 τὸν ζωγράφον, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἄρα,  
 ἔφη, ὦ Παρέρασιε, ἡ γραφικὴ f) ἐστὶν ἡ εἰκα-  
 σία τῶν ὀρωμένων; τὰ γὰρ κοῖλα καὶ τὰ ὑψη-  
 λὰ, καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ, καὶ  
 τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ, καὶ τὰ τραχεὰ  
 καὶ τὰ λεία, καὶ τὰ νέα καὶ τὰ παλαιὰ σώ-  
 ματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες ἐκ-  
 μιμεῖσθε. ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. καὶ μὴν τὰ 2  
 γε καλὰ εἶδη ἀφομοιοῦντες, ἐπεὶ δὲ ἐξ ἑαυτοῦ ἐνὶ  
 ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν ἀμεμπτὰ πάντα ἔχοντι,  
 ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστη καλλι-  
 ἄτης ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνε-  
 σθαι; ποιεῖμεν γάρ, ἔφη, ἄτως. τί γάρ; 3  
 ἔφη, τὸ πιθανώτατόν τε καὶ ἥδιον καὶ φιλι-  
 κώτατον καὶ ποθεινώτατον καὶ ἐρασμιώτατον  
 ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἡθους; ἢ εἰδὲ μιμη-  
 τὸν ἐστὶ τῆτο; πῶς γὰρ αὖν, ἔφη, μιμητὸν εἶη,  
 ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμετρίαν, μήτε χρω-  
 μα, μήτε, ὧν σὺ εἶπας ἄρτι, μηδὲν ἔχει,  
 μηδὲ ὅλως ὁρατόν ἐστιν; ἄρ' ἔν, ἔφη, γίγνεται 4  
 ἐν ἀνθρώπῳ τό, τε g) φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχ-  
 θρῶς βλέπειν πρὸς τινὰς; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.  
 ἐκέν

f) Vulgo articulus ἡ abest. g) Al. πῶποτε.

ἐκὲν τῷτο ἢ γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὁμμασιν; καὶ  
 μάλα, ἔφη. ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς  
 καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκῶσιν ἔχειν τὰ  
 πρόσωπα, οἷτε φροντίζοντες, καὶ οἱ μὴ; μὰ  
 Δί', ἔδῃτα, ἔφη. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγα-  
 θοῖς Φαίδροί, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ  
 γίγνονται. ἐκὲν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατόν  
 5 ἀπεικάζειν; καὶ μάλα, ἔφη. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ  
 μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ τὸ τα-  
 πεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σώφρονητι-  
 κόν τε καὶ φρονίμον, καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ  
 ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τῶν προσώπων καὶ διὰ τῶν  
 σχημάτων, καὶ ἐσώτων καὶ κινεμένων ἀνθρώ-  
 πων διαφαίνει. ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. ἐκὲν  
 καὶ ταῦτα μιμητά; καὶ μάλα, ἔφη. πότε-  
 ρόν ἔν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὄραν τὰς ἀνθρώ-  
 πους, δι' ὧν τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ καὶ ἀγαπη-  
 τὰ ἦδη φαίνεται, ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρὰ τε καὶ  
 πονηρὰ, καὶ μισητά; πολὺ νῆ Δί', ἔφη, δια-  
 6 φέρει, ὦ Σώκρατες. Πρὸς δὲ Κλείτωνι τὸν  
 ἀνδριάντοποιόν εἰσελθὼν ποτε, καὶ διαλεγό-  
 μενος αὐτῷ, ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ Κλείτων, ἄλλοις  
 ποιεῖς δρομεῖς τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας  
 καὶ παγκρατιαστὰς, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὁ δὲ  
 μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὄψεως τὰς ἀν-  
 θρώπους, τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τῷτο  
 7 ἐνεργάζη τοῖς ἀνδράσιν; ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ  
 Κλείτων ἐταχὺ ἀπεκρίνατο, ἄρ', ἔφη, τοῖς  
 τῶν ζώων εἶδεσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον ζωτι-  
 κότερος ποιεῖς φαίνεσθαι τὰς ἀνδριάντας; καὶ  
 μάλα, ἔφη. ἐκὲν τὰ τε ὑπὸ τῶν σχημάτων

h) Al. τὸ.

κατασπώμενα καὶ τὰ ἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώ-  
μασι, καὶ τὰ συμπιεζόμενα καὶ τὰ διεκλόμε-  
να, καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ ἀνιέμενα  
ἀπεικάζων, ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ  
πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; πάνυ μὲν ἔν,  
ἔφη. τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιόντων τι  
σωμάτων ἀπομιμῆσθαι, ἢ ποιεῖ τινα τέρψιν  
τοῖς θεωμένοις; εἰκός γ' ἔν, ἔφη. ἐκὼν καὶ  
τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικά τὰ ὄρματα  
ἀπεικασέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραυνόμενων  
ἔφης μνηστῆρας; σφόδρα γε, ἔφη. δεῖ ἄρα,  
ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα  
τῷ εἶδει προσεικάζειν. Πρὸς δὲ Πισίαν τὸν  
θωρακοποιὸν εἰσελθὼν, ἐπιδείξαντος αὐτῷ τῷ  
Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους, νῆ την  
Ἥραν, ἔφη, καλὸν γε; ὦ Πισία, τὸ εὖρημα,  
τὸ ἰ) τὰ μὲν δεόμενα σκέπης τῷ ἀνθρώπῳ σκε-  
πάζειν τὸν θώρακα, ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κω-  
λύειν χρῆσθαι. ἀτάρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ 10  
Πισία, διὰ τί ἔτε ἰσχυρότερες ἢ τε πολυτελε-  
σέρας τῶν ἄλλων ποιῶν τὰς θώρακας, πλείονος  
πώλεις; ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐρυθυμότε-  
ρας ποιῶ. τὸν εὐθυμὸν δ' κ), ἔφη, πότερά με-  
τρώ ἢ σαθρῶ ἐπιδεικνύων, πλείονος τιμᾶς; ἢ  
γὰρ δὴ ἴσως γε πάντας ἂν ὁμοίως εἰμᾶί σε  
ποιεῖν, εἴ γε ἀρμόττοντας ποιεῖς. ἀλλὰ νῆ Δί,  
ἔφη, ποιῶ. ἂν γὰρ ὁφελός ἐστι θώρακος  
ἀνευ τάτου. ἐκὼν, ἔφη, σώματα γε ἀνθρώ- 11  
πων, τὰ μὲν εὐρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἀρῶνυμα;  
πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. πῶς ἔν, ἔφη, τῷ ἀρ-  
ῶνυμῳ

i) Vulgo τῷ.

k) Vulgg. omittunt δ'.

- εὐθυμῶ σώματι ἀρμόττοντα τὸν θώρακα εὐ-  
 ρυθμον ποιεῖς; ὥσπερ καὶ ἀρμόττοντα, ἔφη.  
 12 ὁ ἀρμόττων γὰρ ἐστὶν εὐρυθμος. δοκεῖς μοι,  
 ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον ἔχει καὶ ἑαυ-  
 τὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον. ὥσπερ  
 ἂν εἰ Φαίης ἀσπίδα, ᾧ εἰν ἀρμόττη, τῷ  
 τῷ εὐρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τῷ ἄλ-  
 λα ὡσαύτως εἴκειν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ. ἴσως  
 δὲ καὶ ἄλλο τι ἔχει μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἀρμότ-  
 τειν πρόσθεν. δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες,  
 13 εἴ τι ἔχεις. ἦττον, ἔφη, τῷ βάρει πιέζουσιν  
 οἱ ἀρμόττοντες τῶν ἀναρμόσων, τὸν αὐτὸν  
 σάθμον ἔχοντες. οἱ μὲν γὰρ ἀνάρμοσοι, ἢ  
 ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι, ἢ καὶ ἄλλο τι  
 τῷ σώματος σφόδρα πιέζοντες, δύσφοροι καὶ  
 χαλεποὶ γίνονται. οἱ δὲ ἀρμόττοντες, διει-  
 λημμένοι τὸ βάρος τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν  
 καὶ ἐπωμίδων, τὸ δ' ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ  
 14 ὑπὸ τῷ στήθεσ, τὸ δὲ ὑπὸ τῷ νῶτι, τὸ δὲ  
 ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ὀλίγε δεῖν ἔχει φορῆματι,  
 ἀλλὰ προσθήματι εἰκόασιν. εἰρηκας, ἔφη,  
 αὐτὸ, δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ ἐμὰ ἔργα πλεί-  
 ες ἄξια νομίζω εἶναι. ἐνίοι μὲν τοι τὰς ποι-  
 κίλως καὶ τὰς ἐπιχρύσας θώρακας μᾶλλον  
 ὠνῆνται. ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἶγε διὰ ταῦτα  
 μὴ ἀρμόττοντας ὠνῆνται, κακὸν ἔμοιγε δοκεῖ-  
 15 σι ποικίλον τε καὶ ἐπιχρυσὸν ὠνῆσθαι. ἀτὰρ,  
 ἔφη, τῷ σώματος μὴ μένοντος, ἀλλὰ τότε  
 μὲν κυρταμένῃ, τότε δὲ ὀρθαμένῃ, πῶς ἂν  
 ἀκριβεῖς θώρακες ἀρμόττοιεν; ὕδαμῶς, ἔφη.  
 λέγεις, ἔφη, ἀρμόττειν ἔχεις ἀκριβεῖς, ἀλ-  
 λά τὰς μὴ λυπνέας ἐν τῇ χρεῖᾳ. αὐτὸς,  
 ἔφη,